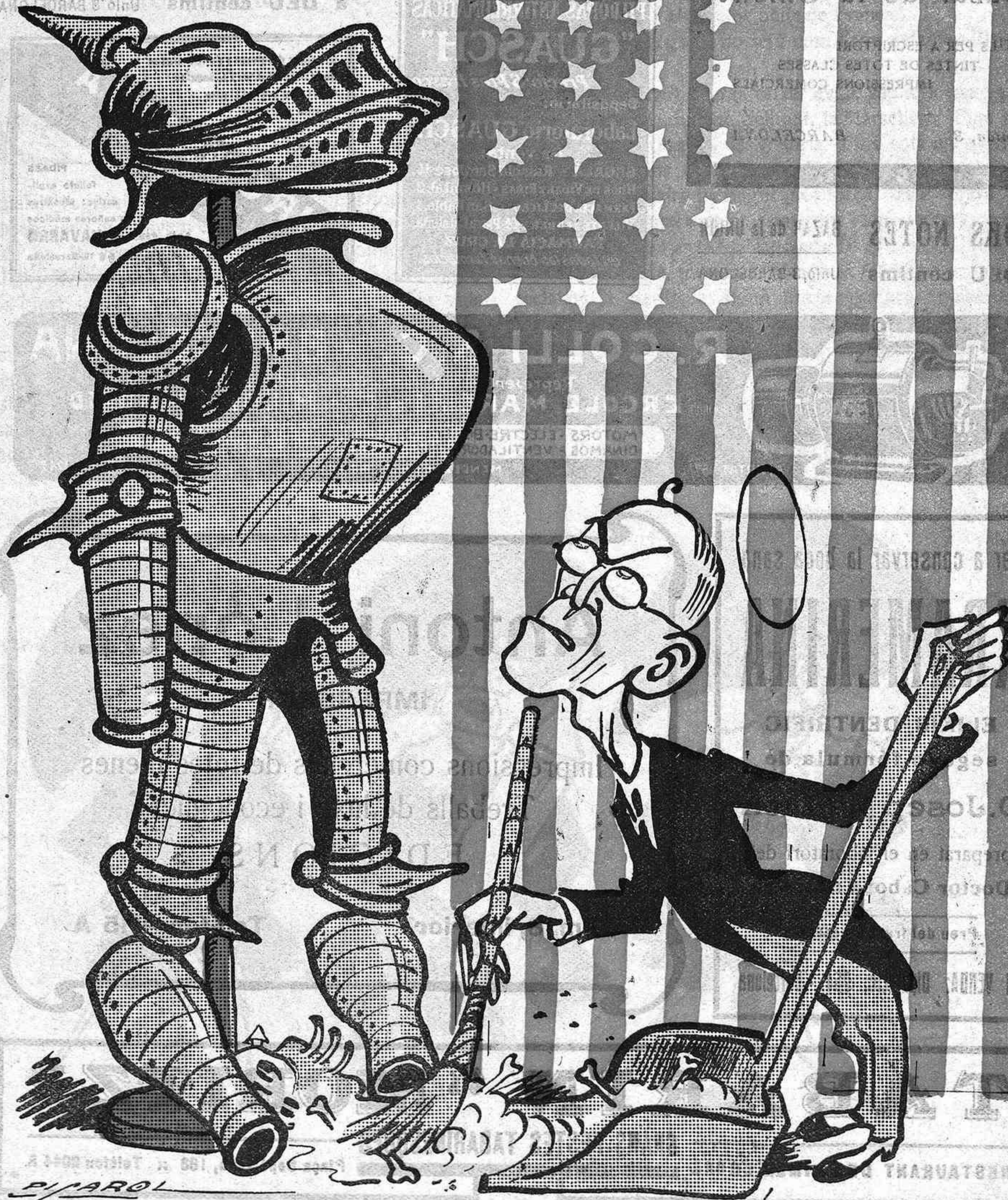

L'Esquella de la Torratxa

Any XL :: Núm. 2077

15 cèntims=Atrassats 30

Barcelona, 18 Octubre de 1918

R. I. P.

— Ara enretirem els òssos; després despen-
iarem l'armadura.

Calvicies - Caspa - Caída del CABELLO

CAPILAR AMERICANO

del famoso especialista Dr. MEZQUIDA — ¡Éxito grandioso! — Tratamiento médico. «América Clínica», Plaza Buensuceso, 2, 1.ª, BARCELONA. — Limpio. Agradable. Higiénico. Informes gratis por escrito si remiten sello. En droguerías y farmacias, 6'50 pesetas frasco

Bazar de la Unión

ÚTILS PER A ESCRIPTORI
TINTES DE TOTES CLASSES
IMPRESSIONS COMERCIALS

Unión, 3

BARCELONA

BLOKS NOTES BAZAR de la UNION

a DEU céntims Unió 3 BARCELONA

ANTIGUO JARABE Y PILDORAS ANTIRREUMÁTICAS "GUASCH"

Precio: 5 Ptas frasco

Depositarío:

Laboratorio "GUASCH"

De venta:

SEGALÁ · Rambla San José 14
HIJOS DE VIDAL Y RIBAS · Hospital, 2
FARMACIA DEL LICEO · San Pablo, 1
VICENTE FERRER Y CA Plaza Cataluña
FARMACIA LA CRUZ
en todas las buenas farmacias.

El mejor disolvente de los uratos
Aspsia de las vías urinarias
Cálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LAMSIOTTE HERMANOS
Sintomas: Urorropia - Hexameliene - Uropatía - Fístula

¡FÍDASE

folleto expli-
cativo. Muestras

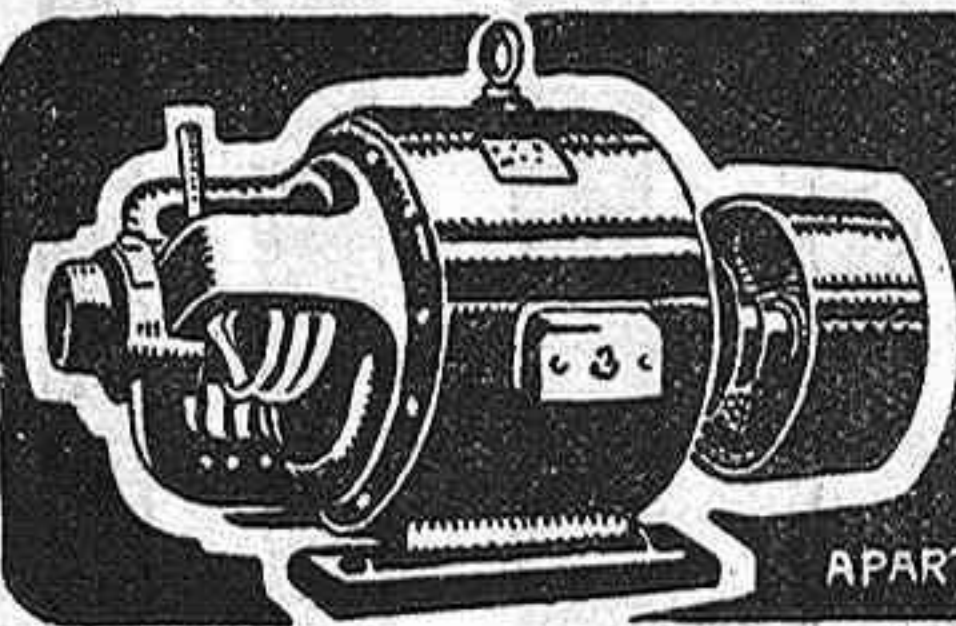
a los señores médicos

Agto. gen.: S. NAVARRO

Rambla del Centro, 8 y 10 - Barcelona

BLOKS NOTES BAZAR de la UNION

a DEU céntims Unió, 3 - BARCELONA

APARTAT 189

R. COLLI S.C. - BARCELONA

Representants i Depositaris de la Casa

ERCOLE MARELLI & C. - MILAN - MADRID

MOTORS · ELECTRE · BOMBES · ALTERNADORS · TRANSFORMADORS
DINAMOS · VENTILADORS · ETC. · DEMANIN-SE PRESUPOSTOS

MÉNDEZ · NÚÑEZ Nº 17.

TEL. A 1249

Per a conservar la boca sana

KRAMERINA

ELIXIR DENTRIFIC
segons fórmula de

D. Josep Meifrén

preparat en el laboratori del
Doctor Cabot Cadafalch

Preu del frasc 4 pessetes

EN VENDA: Diputació, 264. - Barcelona

Antoni López

IMPESSOR

Impressions comercials de totes menes

Treballs de luxe i econòmics

EDICIONS

Olm, 8, interior

Teléfono 4115 A

TABARIN "MORITZ"

GRANS FESTES TABARINESQUES

RESTAURANT DE PRIMER ORDRE

Plaça Sepúlveda, 183 x Teléfono 2044 A

CRONICA

El jorn de glòria i de mort

QUAN ens tremolava l'ànima d'engúnia, cap allà la primavera, mai ens mancà la fe, i per a trobar una imatge exacta, compararem la guerra de França amb un malalt i les seves alteratives. Aleshores el malalt s'agreuja, esdevenint complicacion, tal volta mortes, però confiavem en el retorn de la salut. El malalt, entra en la convalescència, el malalt comença a tenir aquell joios optimisme dels convalescents, i avui impetuós i fort, ja no sap més que beneir i imposar la vida.

Tot ha estat com una meravella miraculosa. De la postració hem pujat a la victòria; de la negra visió d'una guerra indefinida hem arriba' a la proximitat de la pau nostra; de la contemplació d'una Alemanya tot poderosa, a una Alemanya humil i pidolaire qui va oferint tot, evacuació de territoris, reparacions, armistícis, humilla-

ments, fins el kaiser. I ens plora el cor d'alegria pensant amb la França que ha trobat amb la joia de la victòria, la compensació del dolor pel seu mil·lió de morts,

Ara hem recordat un epissodi que ens contà un amic. A primers d'agost de 1914, va arribar a un poble de la muntanya, un captaire francès. No demanaba ni pa, ni cèntims, ni roba vella, sinó diaris, un diari per l'amor de Déu, quan aleshores era per a ell la més grossa de les caritats. Li donaren a llegir el comens de la guerra, l'embestida a Liege i el clamor bélic de França:

—Aquesta vegada, no serà com l'any setanta. Els hi juro,

Tornà el diari, marxà carrer avall, cap a la carretera, agitant el garrot, cantant, delirant, la Marsellesa. Fins els captaires profetitzaven la victòria. Fins sota els parracs dels trota-camins es redreçava l'heroisme. I ara, aquell garrot del pidolaire ha tingut més força que'l ceptre de Guillem II. Aquesta no ha estat com l'any setanta, però serà un setanta a l'inrevés. Napoleón III es diria Guillem II, l'Alsàcia-Lorena, tornarà a França, la Commune, potser esclatarà a Berlín, i algun poeta escriurà en alemany *Litunen Terrible* i *Guillaume le petit*.

I els germanòfils? Que curiosa resultaria una antologia de les seves esperances i de les seves tonteries, un antologia iniciada amb aquell telegrama d'En Bena-vente: «França està desfeta...», i les cròniques d'En Cadenes l'ABC, i els crits d'En Baroja, i les absoltes

ELS HIGIENISTES OFICIALS

—«Camprosa està apestada...
o no lo està!...»

cantades a Bèlgica per En Cambó, i les revistes de l'Armando Guerra, i les declaracions profètiques d'En Vazquez Mella, i les veus de Palau, i les gesticulacions trabucaires dels carlins. Al final, com a colofó la frase d'un amic nostre, germanòfil: «Res, he badat, ja li diré, he badat». I així arribaríem a la conclusió de que Espanya no és un país analfabet, ni xenòfob, no quixotesca, ni covard, sinó un poble asnal. No la corseca cap fatalitat, sinó la tonteria. Perquè l'exhibició de la seva germanofília, ha estat com aquell polític que fet ministre per En Cánovas, va ésser forçat dimitir al cap de poc, l'havia fet ministre, digué En Cánovas, a condició de que guardés el seu secret perquè era tonto, i no ha sabut guardar-lo. A Espanya, amb la germanofília li ha passat igual. No ha sabut guardar el secret de que era tonta.

* * *

Mentre per Europa frueixen el jorn de glòria, an aquí sofrim el jorn de mort. Començà la guerra i la nostra neutralitat, amb una epidèmia, la de 1914, i arribem a la pau amb una altra epidèmia. Haurem patit fam, perdut barcos i tingut milers de morts. Igual, igual que si haguéssim estat bel·ligerants.

I lo pitjor és que els francòfils hem de sofrir aquesta malestrugància espanyola. La victòria ens agafa anant darrera dels tàuts o ingerint drogues per a tallar la malaltia. Hem passat quatre anys patint, hem conegut totes les angúnies, i quan el jorn de glòria és arribat, el bon francòfil no pot celebrar-ho perquè la mort se li ha entrat a casa, o ha de ficar-se al llit amb tremolors de febre...

PARADOX

A CAU... D'ORELLA

La capitulació

L'escena a *La Vanguardia*. Conversen En Santos Oliver, director, i En Godó, propietari. Seuen en la famosa taula triangular, que va sostenir la triple direcció d'En «Juan Buscon», l'Opisso, i En Santos Oliver. El diàleg és sobre la guerra i les noves sensacionals que es van rebent, mortals, extraordinàries, pel famós fil directe. Entra un ordenança i anuncia una visita:

—El senyor Diego de Pazos.

Se miren director i propietari.

—A què deu venir?—pregunta En Santos Oliver.

En Godó respón:

—Segurament a presentar la dimissió.

En Diego de Pazos, poseeix la crítica militar germanòfila a *La Vanguardia*. Diari ben neutral, té un crític francòfil En Marian Rubió, i un de germanòfil, En Pazos.

Per a que la neutralitat sigui més eficaç, En Rubió és colonel d'enginyers retirat, i En Pazos colonel retirat de infanteria. Tots dos fan solament una crítica setmanal.

En Pazos entra, saluda, inquereix notícies.

—Formidables, senyor Pazos, formidables. Alemanya se rendeix, demana l'armistici i accepta els catorce punts de la pau Wilson.

—Sembla impossible, senyor Godó.

—Sí, sembla impossible, senyor Pazos.

—Així, hauré de fer un altre article, perquè el que els hi portava no serveix amb aquestes noves extraordinàries.

—No's molesti. Li seria molt difícil i patiria.

Era el vae victis! aplicat per En Breno-Godó al crític germanòfil; era el trencament de la neutralitat, mantinguda durant quatre anys, com si fós una virginitat; era, finalment, una mena d'incautació d'En Pazos a favor de En Rubió, que ha estat el Foch de *La Vanguardia*.

Escenes de victòria

El nostre inclit «Xarau» sosté en el seu «Glosari» que l'únic que té raó en aquesta epidèmia, per damunt de metges i apotecaris, és el taverner. Doncs en la guerra ens sembla que succeirà igual, que l'únic vencedor serà el taverner i qui diu taverner diu cafeter.

El diumenge tots els nostres amics prengueren el seu vermuth, el seu pernod, el seu xampany de la victòria. Alguns el prengueren i el feren pendre, com si fossin una mena de Mesies de la França que anessin repetint el «preneu i beveu, que aquesta és la nostra sang».

Al Continental aparegueren els moços portant capses de xampany, colòcant-les davant de tots els parroquians que en aquella hora hi eren, i procedint a descordar ampolles. Els parroquians, admirats, preguntaren.

—Però això a què vé?

—Vostè begui—responia el cambrer.

Buidada la copa, s'omplia desseguida.

—Be, però què caram és això?

—Vostè begui, home, begui—reiterava el cambrer.

Al final, en S..., germanòfil reconsegurat, sospitant que tal volta estava participant en alguna alegria per ell ingrata, se plantà:—Jo no bec més si no se'm diu a què vé i qui és el que me ofereix aquesta beguda.

El cambrer, contenint la rialla, respongué:

Vé del senyor Ll... que m'ha dit: Té, aquí van vuit duros per a xampany que aniràs servint a tots aquests senyors per a que celebrin la victòria.

Se va sentir un cop de puny al marbre, tringueix de copes, un renec, i en S..., el germanòfil, alçant-se, feu el gest de ficar-se els dits a la boca.

El bon consell

Els nostres avis en els dies d'epidèmia bevien gendra. Els nostres pares, quan el còlera, prenién conyac. Nosaltres ingerim rom.

Per a molts és l'anti-gripal decisiu. Un amic ens ho recomanava: Te sents els primers símptomes, agafes una ampolla de rom i te la beus.

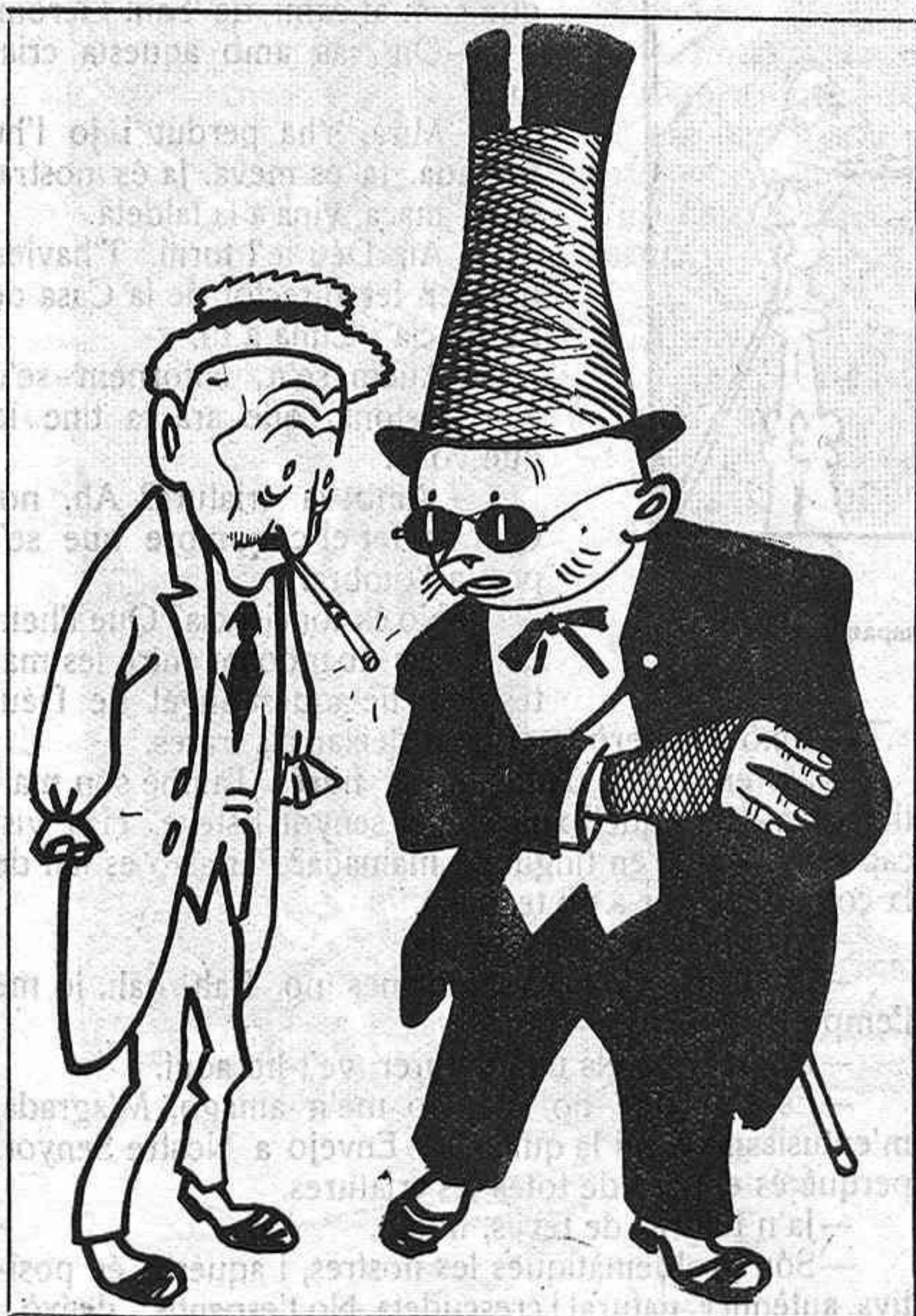
—I després?

—Te fiques al llit per a no anar pel carrer fent el ridícol.

—Cregui'm, prengui's això... Es l'únic que pot salvar-la.

—Dispensí que no li dongui la mà, però és que soc molt aprensiu.

La taula encostipada

L més xiroi del meus amics, es dedicà a correr la costa brava i allí feu coneixença amb una deliciosa família castellana que, per tenir el pare la ocupació de funcionari de l'Estat, se dedicava a recórrer la península de Nord a Sud i de Llevant a Ponent.

Formava part integral i principalíssima de la tal família una formosa damisel·la, bonica perquè sí, bastant desmamada i amb el cutis colrat del sol de totes les platges de l'Espanya.

Com és natural, entre l'amic xiroi i la noia xamosa es començà immediat l'idili. Passejades en barca, banys en comú i estades sobre fina sorra de les cales tots dos de panxa al sol, mirant com corrien els núvols cotorrosos per les blavors del cel.

Tot s'acaba, i així s'acabà l'estada deleitosa en aquelles encontrades delicioses que van de l'Estartit a Cap de Creus. Ell tingué de tornar a Barcelona i ella restà vora a la mar. Sabeu? allò:

À la voreta del mar
Hi ha una donzella
Que brodava un mocador
Que's per la reina.

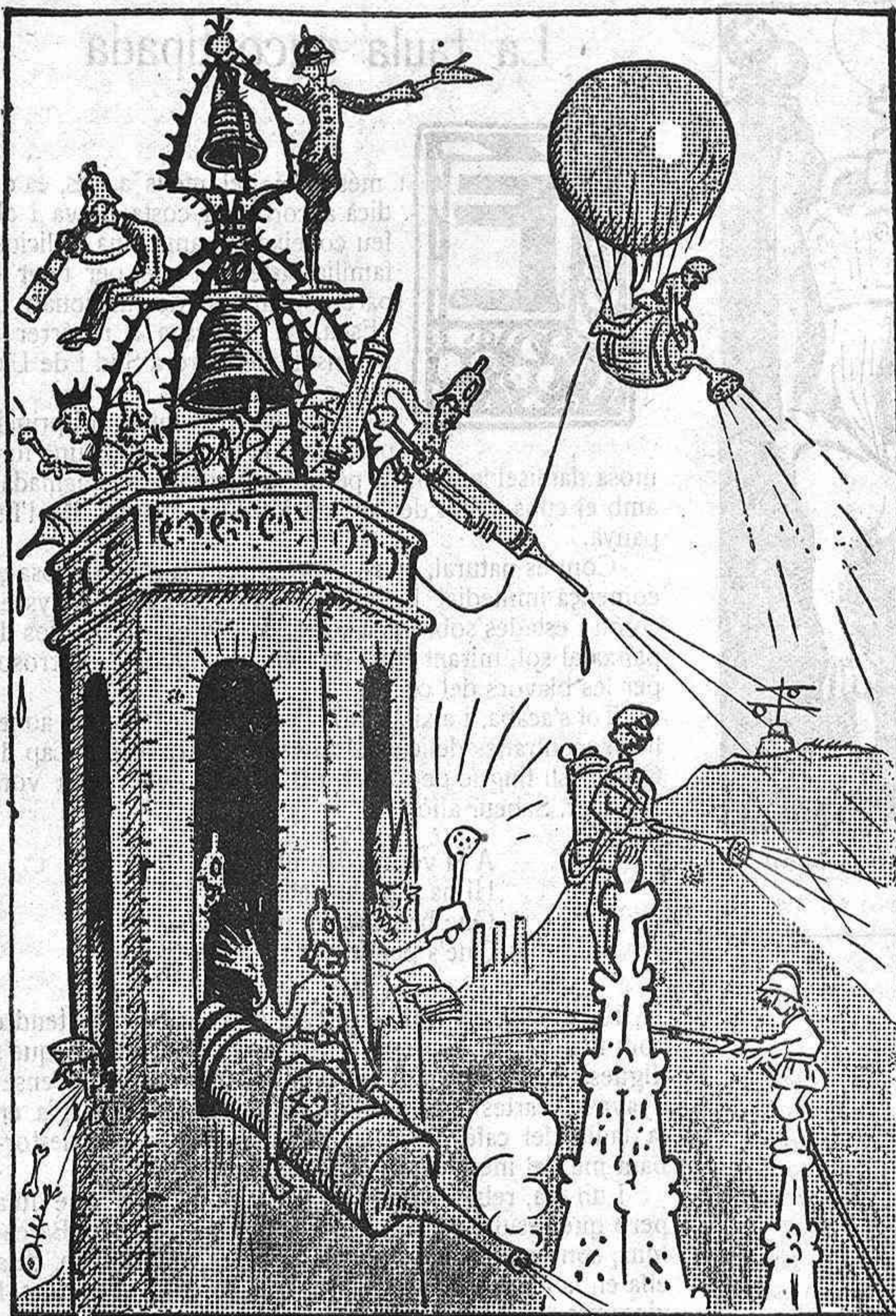
En tal situació l'idili seguí per correspondència tendre com mai. No he vist en ma vida dugues persones que's diguessin més mentides. Jo ho sé perquè ell m'ensenyava les cartes d'ella i en quan a les seves les llegia en la taula del cafè on acostumava a escriure-les destorbant-me del meu treball de llegir diaris.

I un dia, rebé una nova que de moment cregué fula però que resultà verídica. Ella i els seus venien a Barcelona, son pare rebé els trasllat a nostra ciutat i com deia ella en la carta en que avisava: *tras la sogà el caldero*. I vingueren. A l'Empordà es deixaren un germà empleat igual que el pare, encara que de menor categoria i ells arribats aquí trobaren mercès a les oficiositats del meu amic, un pis nou de trinca, en via molt ample, amb tramvia sota, telèfon, etc., etc. Era bastant lluny de la Plaça de Catalunya però és igual quasi tocava a la d'Espanya i els semblà que convenia.

L'idili que de ser de platja havia passat a ser de correspondència esdevingué com és natural de cine al trasplantar-se a ciutat, i el Catalunya, l'Ideal, Eldorado, Doré, Príncep Alfons, etc., etc., no vegeren perquè als cines no's veu res gràcies a Déu, ni sentiren perquè als cines s'enraona sinó que's palpa, però suportaren a l'enamorat a l' enamorada i a la senyora mamà d'aquesta.

Arribà l'hivern i aquell piset tan bufó resultà que no era tal pis sinó una cambra frigorífica, la gent dinava amb amb el berret posat i llençant els aliments a mig mastegar perquè un estornut trencava l'operació, impedia l'engolir-los i els expulsava de la boca.

El meu amic tenia que festejar sense treures l'abric, i lo que és pitjor, per a un llarg de dits com ell, amb les mans a la butxaca. De totes maneres ell ferm al costat

MIDES HIGIÈNIQUES QUE S'IMPOSEN

La desinfecció des dels campanars

de la noia i com que en aquella casa no hi havia altre mena de calefacció s'escalfaven l'un a l'altre.

Un dia al sortir, la sogre (ell li deia sogre encara que no n'hi fos), li pregà que tirés a correus una targeta postal dirigida a sa nora. Com és natural l'home se la ficà a la butxaca, i com és més natural encara, la llegí tot just fou al carrer.

Deia així:

Querida Marcelina: Todos estamos buenos aunque constipados, este piso es una nevera y el comedor el Polo Norte. Me harás el favor de mandarme el tapete de invierno, aquel grueso que quedó ahí, pues sobre la mesa tenemos el de verano y ya no puede seguir así. Tu madre que te quiere y abraza.—Adelaida.

Quan el meu amic llegí això, comença a riure i a pensar amb fruïció que la taula del menjador agafaria la passa, i de la passa una pulmonia i que de la pulmonia

no podria sortir-ne i que's moriria i que un cop difunta en contes d'enterrar-la la cremarien i que en el menjador hi hauria l'escalforeta necessària.

A l'endemà ho digué a la promesa, però aquesta es posa a riure i li digué:

—Pero, primo, ¿tú no sabes que en las casas como la mía los tenedores sirven de peines y los tapetes de mantas? Quién tiene miedo a constiparse es mamá.

“Nuvis a Montserrat”

(Una escena del segon acte)

SENYOR AMBRÓS, SENYORA GENOVEVA I UNA NENA

—Pobreta! T'has perdut?... Ai, la nena bufona! Plores? Vajal.. No. Si no hi som als Degotalls, que som al camí de Sant Geroni.

—On vas amb aquesta criatura?

—Mira, s'ha perdut i jo l'he trobada. Ja és meva. Ja és nostra. Vina, maca, vina a la faldeta.

—Ai, Déu te'l torni. T'havien d'haver fet director de la Casa de Lactància i Cuna a tu.

—Anem-se'n, entornem-se'n a Barcelona, que ara ja tinc lo que vo ia.

—Amb la criatura? Ah, no. Qui ha fet el cogombre que se'l posi a l'ombra.

—No és consciència? Què l'hem de deixar abandonat entre les mates de bruc aquest àngel de Déu!

—Això no, però la podem deixar als frares.

—No en volen d'infants els frares. També són malthusians, com aquell ximple del senyor Esteve. Has vist cap religiós que'en tingui da mainada? Per això es fan de la comunitat, per a no tenir-ne.

—Ai, ai! Bé tenen escolania.

—Escolans, sí, però escolanes no. Bah, bah, jo me l'emporto.

—Digues que ets un criaturer, ve't-ho aquí.

—Es clar que ho soc; no me'n amago. M'agrada, m'entusiasma a mi la quitxalla. Envejo a Nostre Senyor, perquè és el pare de totes les criatures.

—Ja'n tindràs de teves, home.

—Són problemàtiques les nostres, i aquesta és positiva, autèntica, natural i crescuteta. No t'espantis... d'això... com te dius?

—Merceneta, per servir-lo.

—Per servir-lol.. Mira, educada i tot, que'ns ha sortit. Si triguem tres anys més, la trobem bibliotecària de la Mancomunitat. Molt bè, Merceneta, molt bé. No tinguis por, que, si fas bondat, aquí hi ha un «papa» i una «mama» que t'estimaran molt.

—Ai, Senyor! I que ets cançoner amb els teus romanços.

—Calla, dona. Vols més comoditat? Al dematí ens casem, i a la tarda... ja tenim descendència. I descendència espigada, que a tu t'ha estalviat molts dolors i a mi molt gasto. Mira, demà mateix vaig a assegurar-li la vida a «L'Equitativa».

—Just! Ves fent capdells.

—I l'any que vé li farem fer la primera Comunió; la posarem d'aprenenta a casa Madam Planchon... oh, i podríem casar-la amb en Tomaset, el fill de la llaunera, la teva parenta.

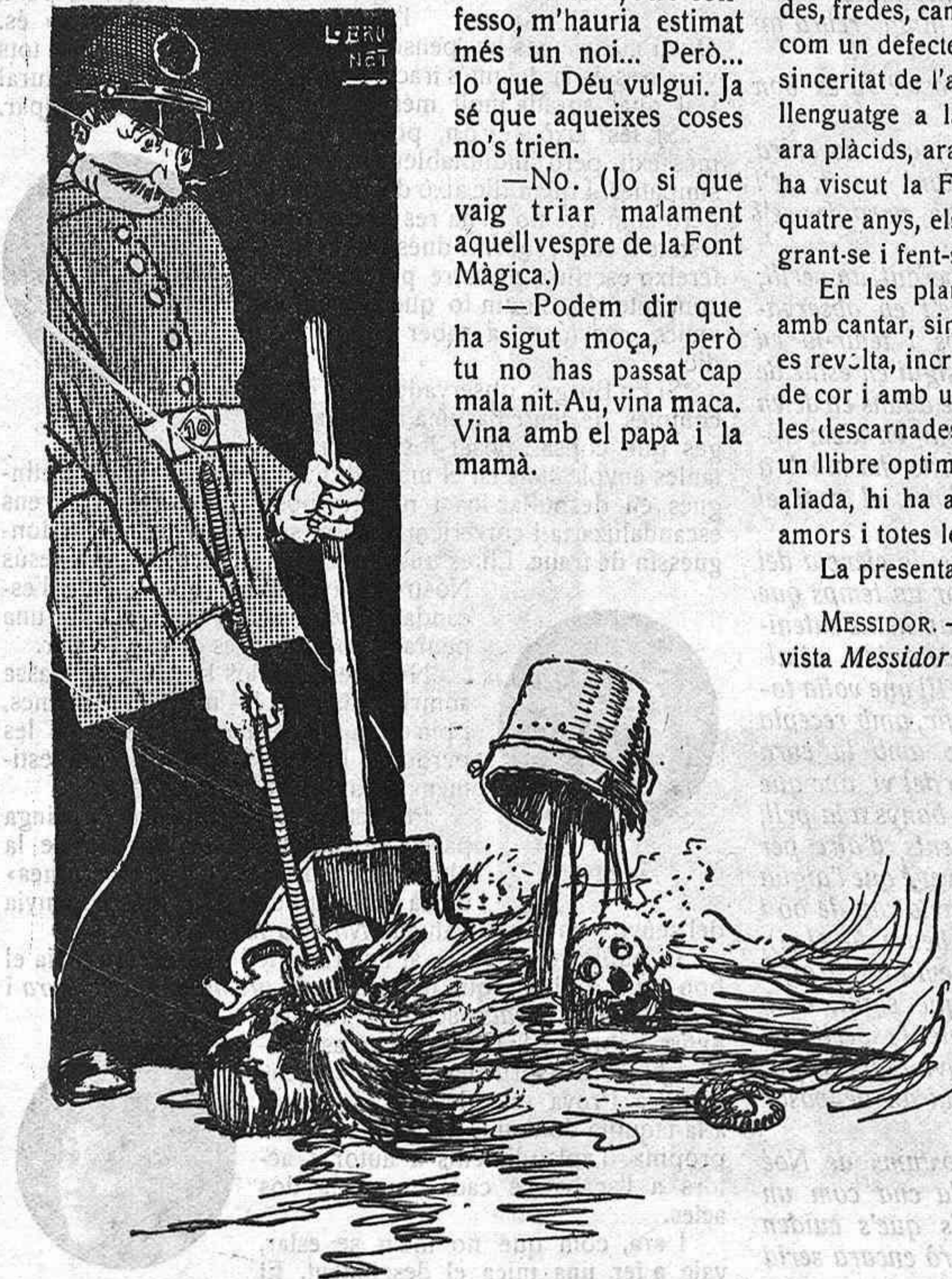
—Sí, home. Perquè no li prepares l'enterro, ja? Déu meul... i com t'enfiles!

—Que m'enfilo? Pitjor tu que'm volies fer pujar a Sant Geroni.

La veritat, t'ho confesso, m'hauria estimat més un noi... Però... lo que Déu vulgui. Ja sé que aqueixes coses no's trien.

—No. (Jo si que vaig triar malament aquell vespre de la Font Màgica.)

—Podem dir que ha sigut moça, però tu no has passat cap mala nit. Au, vina maca. Vina amb el papà i la mamà.

BARCELONA BRUTA

—Sempre ho fem igual No'ns recordem de Santa Bàrbara fins que trona.

SANG EN ROVELL D'OU, per J. Pérez Jorba. — Pocs llibres tan valents, s'hauran escrit en català, inspirats en la guerra, tan plens de vida i d'emoció com aquest d'En Pérez Jorba, la seva exquisit poeta que té des de fa un grapat d'anys, en residència a París. Al primer cop d'ull les poesies que clouen en aqueix volum, el títol del qual ja dona a entendre que's tracta de quelcom molt original i molt substanciós, sembla que sorprenguin per una gran desigualtat tant en el fons com en la forma; unes són suaus, sentimentals, pulcrament cisellades a la manera clàssica; altres se'ns mostren rígides, fredes, cantelludes. I això, que al primer instant ens frapa com un defecte, no és res menys que un avantatge, una gran sinceritat de l'autor, que ha sapigut adaptar la mètrica i fins el llenguatge a la tensió nerviosa i a l'emoció dels moments, ara plàcids, ara entusiàstics, ara violents i fins rabiosos que ha viscut la França, la seva enamorada espiritual, durant quatre anys, els quatre anys de guerra en que ha anat desangrant-se i fent-se heroica i gloriosa.

En les planes de aqueix llibre, el poeta no s'accontenta amb cantar, sinó que analitza i opera amb bisturí i tot sovint es revolta, increpa, fuetja, i tot això ho fa amb una grandesa de cor i amb una força d'inspiració admirables. Terrible en les descarnades descripcions, resulta no obstant, el seu llibre un llibre optimista en el qual l'autor ple de fe i de confiança aliada, hi ha abocat tots els seus entusiasmes, tots els seus amors i totes les seves esperances.

La presentació del volum molt elegant i molt seriosa.

MESSIDOR. — Havem rebut el número 12 de la notable revista *Messidor* que publica un magnífic sumari.

SEPT SCIENCIES

Nota tardoral

Un cel esplendorós, un sol radiant, consenten que un ventot faci camí, un vent que no se pas d'on deu vení tant tafaer, tant fret, tant penetrant.

Per sumergir-me aquí, en aquest racer que'l sol s'hi escabala i me'n treurà, la carena m'ha fet desquilibrà, el bronz dels pins m'ha fet poruc, lleuger. Papellones, mosquits i formiguetes semblen donar-se cita a la bonança caçant, del novell niu buidant pedretes per a fer-lo graner de sa esperança, mentre un moixó perd l'esma enravenat entre un patec de vents remolinat.

A. COSTA I SENDRA

GLOSARI

EL TRIOMF DE LA BEGUDA

Anys enrera, o mesos enrera, al que feia abús de la beguda, se li solia dir que era un alcohòlic, o paraules encara més ofensives. El que bevia era un mal vist, mal rebut per la societat, a voltes portat en carretó i subjecte de mala conducta.

Avui amb la passa tot ha canviat. Avui el mal vist és el que no beu. Arriba a ésser un home sospitós. Avui el que no tragueja és home que no es cuida, és un home des-arreglat, és l'infeliç que no segueix les prescripcions de la higiene! És un bohemí i és un poca solta.

Com que s'ha vist que la tal passa s'encomana directament i ningú vol ésser dels encomanats, ningú rebrà un foraster a casa que no li preguntí:

— Com vá aquest beure? Ja es cuida vostè? Ja es bon bevedor?

I si l'altre diu que és aiguader, es dir, que no mira prim, que no segueix el tractament, ja haurà rebut; se'l veurà amb sospita i amb bones o males paraules se'l treurà an ell i an els seus microbis.

El bevedor d'aigua avui en dia és un perdut, un perill; un foc. El bevedor d'aigua ha de posar-se'l en observació en un lazaret; isolar-lo per contagiós i tenir-lo en quarentena fins arribar a l'alcoholisme o sigui en estat de gràcia, o sigui en estat profilàctic. De lo que abans en deien borratxera, pinya, torrada o mona, avui dia en diem règimen, prevenció o desinfecció. El taverner ha mort a l'apotecari. L'aiguaderent ha substituït el timol, el rom el àcid fènic, i el conyac la tintura de iodo.

S'ha de dir per això que cada deu anys, la ciència del no-curar canvia els procediments. Va durar un temps que la beguda estava tan desacreditada, que cap home entenimentat hauria gosat beure altre vi que vi de quina, ni altre aiguaderent que l'aiguaderent camforat. El que volia torrar-se una mica havia d'ésser amb específic, amb recepta i amb permís del metge. Després En Kneip amb la cura d'aigua va acabar de descreditar la toma del vi anc que fos termal. Mullader per fora i per dintre, banys a la pell, dutxes al ventrell, i tot combinat amb corrents d'aire per enllestir el malalt més depressa. Després es vegé que l'aigua era un criadero d'àtoms que no n'hi havia cap de bò i vàrem tornar de dret al beure (i qui diu el beure diu el vi), i per últim amb lo de la passa actual tornem an el tragol! Al vi ranci, al sec, al dolç, a l'ardent, al que sigui, amb tal que sigui vi! I tal és avui la ciència, que l'esperit del suc de raims és una cosa miraculosa, que aviat an els apotecaris se'ls faran trenyines a la bola, i hauran de posar taverna els veraders homes de ciència.

Avui la parra d'Horaci i les males costums de Noé triomfen d'aquella serpota que's mosega la cua com un llús. És clar que també podria ésser que als que's cuiden la salut els quedés el vici de l'alcohol, però encara seria pitjor que els hi quedés el de l'àcid fènic.

El primer fa pensar en la vinya i l'altre fa pensar amb la clínica, i mal que bé, visca la beguda.

XARAU

TELÓ ENLAIRE

ROMEA

“Nuvis a Montserrat”

Els ciutadans i ciutadanes que veuen al senyor Burgas caminant mesuradament per la Rambla o sentat en un banc de la guillotina ambulante (que diu *El Diluvio*) fent veure que contem pla el trontollar de sa panxeta, se pensen que aquell mig senyor que sembla que no mira, que demana perdó quasi per haver-se permès pujar al veícol de tothom, com el mussol, no s'hi fixa, que per a ell no passa res i que tot lo que somnia és el platillo de fideus preparat per les mans conjugals.

E. Giménez

Planxa, ciutadans i ciutadanes! Aquell bon senyor que ha aconseguit ésser calvo i riçat de pèl a l'hora, fa el mèc però no ho és.

Quan menys vos ho penseu ell vos mapa i la sòrt per tots vosaltres és la de que's tracta d'un personatge bò per natural i al qual agrada molt més fer pessigolles que esgarripar.

Si fes això segon, pot-ser tindria més èxit però indubtablement menys simpaties. I quan dic això dic malament però com que no hi ha res que em molesti tant com esborrar dues ratlles, prefereixo escriure'n quatre per aclarir el concepte. Jo, diguin lo que vulguin els amics, acostumo a saber lo que em dic.

Si En Burgas, observador com és, en comptes de tenir llàstima als personatges que copsa i posar-los damunt les taules envollats en el mantell de sa indulgència s'entretingués en despullar-los i mostrar-nos-en les vergonyes, ens escandalitzaria i corrieriem a veure ses obres com si ho donguessin de franc. Ell és un bon cristià i recorda que Jesús Nostre Senyor digué que: ai, de l'escandalós! Més valdria que's lligués una pedra al coll i es tirés de cap al mar.

T. Arquer

No és escandalós En Burgas, passa somrient damunt les misèries humanes, i plè de misericòrdia les ensenya i les perdona. Per això estimem com estimem a l'home i al comediògraf.

Perfectament, a tot això jo vinga parlar de l'autor i no ocupar-me de la obra estrenada en el teatre «Romea» demà farà vuit dies per la companyia

del senyor Giménez i titulada *Nuvis a Montserrat*.

El públic, que estima al nostre amic i que encara tenia el bon gust de boca que li deixaren *El premi de l'hermosura* i *La colla dels tivats*, acudí a càls senyors Fàbregas & C.º, i podem assegurar que no en sortí descontent ni gens ni mica. Prova que després de pagar a la taquilla donà una llarga i abundosa propina d'aplaudiments a autor i actors a l'acabar-se cada un dels dos actes.

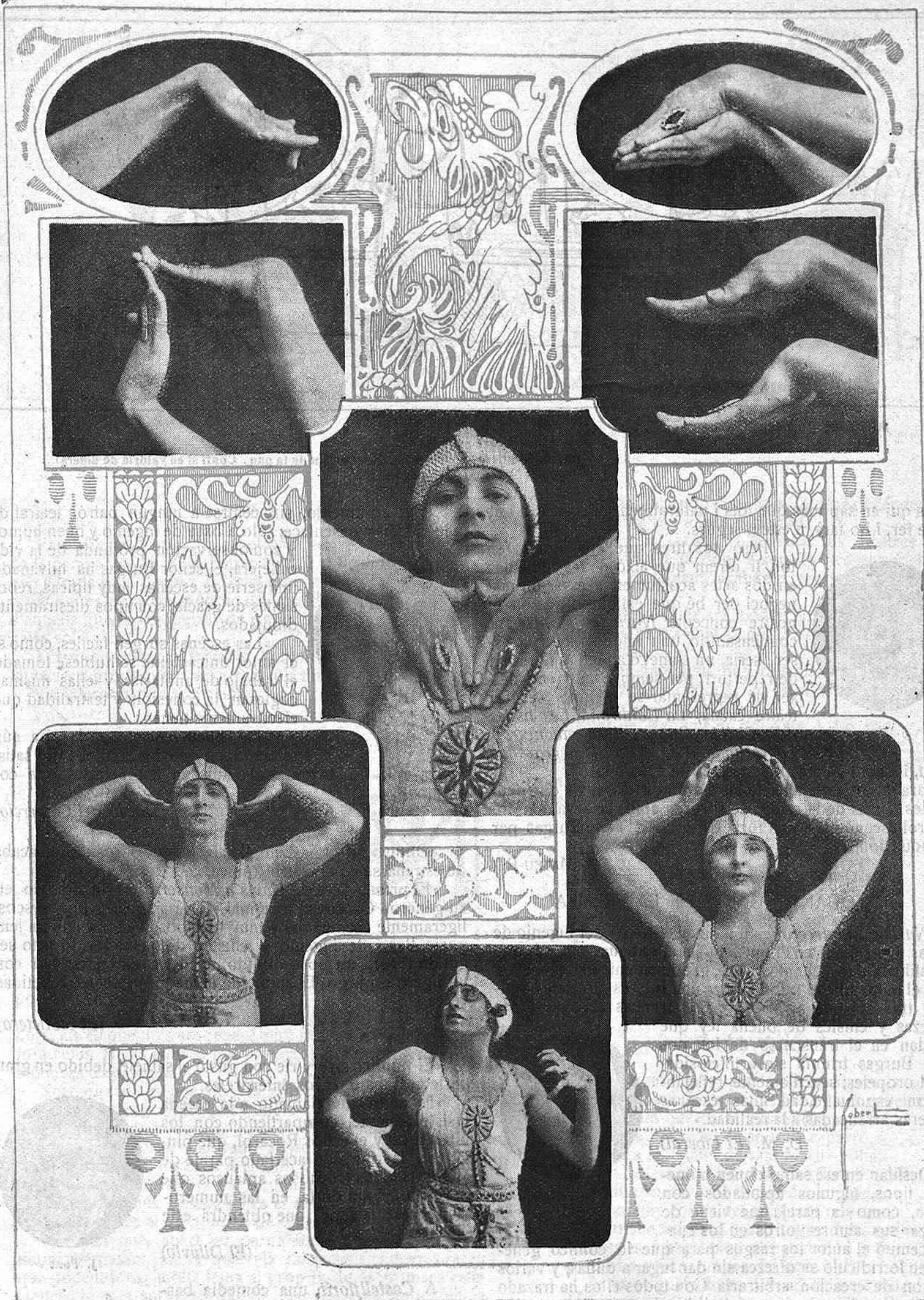
I ara, com que no me'n se estar, vaig a fer una mica el descontent. El primer acte està molt bé. Decididament molt bé. Però, per què no és primer quadre? No guanyaria el segon acte escursant-se una miqueta i fent-lo ràpidament a continuació del primer? L'au-

E. Fremont

R. Pino

EL LENGUATGE DE LES MANS

**Totes les dones del món
fossin com aquesta mímica,
que mentre parla... amb les mans,
no diu mai cap tonteria.**

MÉS CAR QUE L'AVE FÈNIX

—Un colom quatre pessetes?

—Oh, senyora!... Imagini's que si fos el colom de la pau.. Conti si en valdria de diners!...

tor és qui en sap més que tots i naturalment ell sabrà lo que ha de fer, i ho farà, n'estem segurs.

J. Fornés

Però nosaltres que ens fiquem en tot, li direm que això de les comèdies en dos actes acostumen a ésser un mal negoci per bé que estiguin i que en el nostre concepte *Nuvis a Montserrat* condensant-lo una miqueta podria ésser, seria, un sàinet d'aquell que resten de repertori per sempre més i no deixen de representar-se mentres se faci teatre català, *La Baldriona*, *Les bodes d'En Cirilo*, *Qui... compra maduixes?*, *La tornada d'En Titó*, *L'alegria que*

passa, i tants i tants altres quadres de costums.

I ara la nostra felicitació als actors de «Romea» que amb tot i les baixes de la *grippe* se sortiren amb la seva i a En Rocarol ascenògraf i una forta abraçada a l'amic Burgas per son nou triomf.

MATEU REI

UNS QUANTS JUDICIS DE LA PREMSA

«*Nuvis a Montserrat* es una nueva prueba del ingenio de Burgas. Un sàinete en el que, sin asunto apenas, sin más que el desfile de unos cuantos tipos, genuinamente barceloneses, logra el autor que el público siga con interés creciente episodio tras episodio y subraye con francas carcajadas la agudezas y chistes de buena ley que abundan en el transcurso de los dos actos. Burgas triunfa sin artificiosidades ni oropeles; sencillamente, reflejando con espontaneidad unas escenas callejeras arrancadas a la realidad.»

D. M. (*El Liberal*)

«Desfilan en ese sàinete buen número de tipos, algunos apuntados con justeza, como la pareja que viene de legalizar sus amores; otros en los cuales acentuó el autor los rasgos para que lo cómico generado en lo ridículo se ofrezca sin dar lugar a dudas; y varios que son de creación arbitraria. Con todos ellos ha trazado el señor Burgas un primer acto lleno de animación y con lances que el público acogió con regocijo, sobre todo los que dan ocasión a soltar chistes a todo trapo.»

(*La Vanguardia*)

Aymerich

«Sin argumento, sin ceñirse a ningún patrón teatral de exposición y desenlace, sólo a base de ingenio y buen humor y con observación profunda de la vida callejera, el señor Burgas ha hilvanado una serie de escenas muy típicas, rebosantes de gracia, con tipos diestramente dibujados.

»Las escenas surgen fáciles, como si el autor únicamente se hubiese tomado el trabajo de anotarlas y ellas mismas cogieran la cohesión y teatralidad que efectivamente tienen.

»La concurrencia, con la risa aún estereotipada en los lábios, salió satisfecha, que no es grano de anís en los tiempos que corremos.»

(*Diario del Comercio*)

«Obtuvo un gran éxito el sàinete de Burgas, que acaba de estrenarse en el teatro Romea.

»El primer acto de *Nuvis a Montserrat* es un modelo en su género. Gracioso, original, los personajes pintorescos, ligeramente acentuados y muy bien observados y con un lenguaje lleno de ingenio y chistes de buena ley. El acto segundo resulta un poco diluido y ganaría en teatralidad con un ligero espurgo. El autor fué llamado a escena repetidas veces.»

(*El Noticiero*)

«El público oye y rie con gusto el sàinete, debido en gran parte al trabajo de los intérpretes.

»El autor fué llamado a la escena insistentemente, compartiendo con los intérpretes y el señor Rocarol, que pintó para la obra un acertado paraje de Montserrat, los copiosos aplausos que se repetirán, sin duda, en las numerosas representaciones que obtendrá este sàinete.»

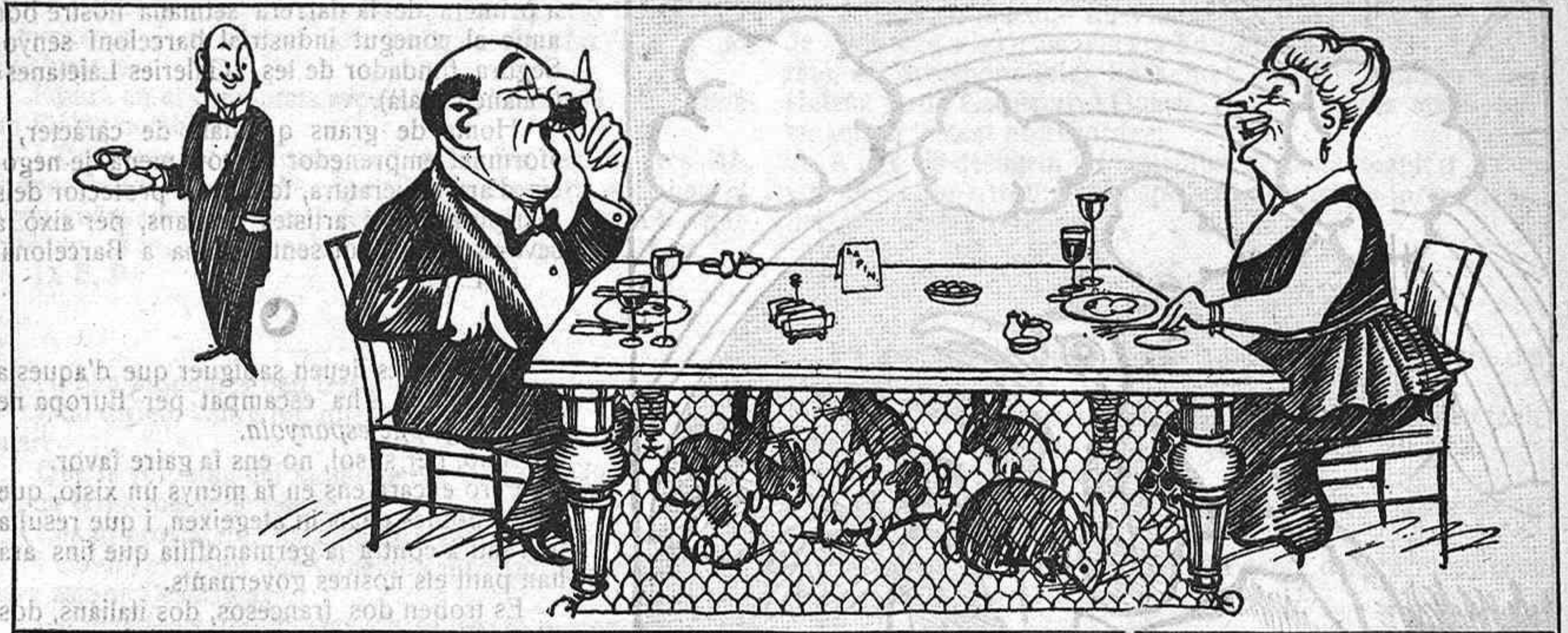
(*El Diluvio*)

J. Font

«A *Castellflorit*, una comedia bastante mala, de Pin. y Soler, ha seguido un sàinete de Burgas, *Nuvis a Montserrat*, que alcanzó muchos y merecidos aplausos para su autor.»

(*El Dia Gráfico*)

BURLANT AL MUNICIPI

—M'han fet treure els conills de la galeria; però jo ja ho tinc arreglat: feta la llei, feta la trampa.

GOYA

Va obrir les portes, aquest elegant teatre, amb el debut de la companyia La Riva. Estrenaren *El matrimonio interino*, que agradà molt degut a la bona execució.

Dilluns s'estrenà *La barba de Carrillo*, un juguet còmic d'aquells que fan esqueixar de riure, encara que no tinguin gaire solta.

D'argument inversemblable, l'obra se sosté mercès a les situacions grotesques i als xistus fuls marca Muñoz Seca.

La interpretació, acceptable.

Tot allò de la formació d'un nou Col·legi dependent de la Federació es deixa per a més endavant.

De manera que tornarem a veure als nostres jutges d'antany amb aquell prestigi i aquella prossopopeia que, devegades tan malament acabaren segons l'excitació del *soberano*.

Es un triomf que, per ara, poden apuntar-se els *oficiales* amb el seu acompanyament de *dietes* que, tira peixet!, no són pas econòmiques.

Ara bé, demà passat, hi han dos partits: *España-Inter* i *Español-Athletic* a Barcelona. Al *Barcelona* me l'envien a Sabadell a fer-s'ho amb el *Sabadell*.

Pronòstics de *Madame no t'hi fixis*: L'*Español* guanyarà a l'*Athletic* l'*España* al *Inter* i el *Barcelona* al *Sabadell*.

Això si no hi han contratemps i sorpreses, que, a l'alçària on som, és molt difícil que hi siguin.

Apa!

FLY

Entre la *passa* i la pau que està a la *vista*, estem els esportius completament pertorbats.

Partits futbolers que's sospenen per malaltia dels jugadors, altres que no's sospenen, però deurien suspendre's per lo do'ents. Heu's aquí lo que ha succeït durant aquestes dues setmanes d'epidèmia.

Sort que diumenge que vé comença el Campionat i els nostres principals Clubs ja s'esmolen els peus.

L'*Español* amb aquella selecció de fenòmens vol endur-se'n la victòria. L'*España* sense fenòmens, però amb molt entusiasme, no bada. I el *Barcelona* que té un equipet bastant bó va fent la seva en la confiança de que, a darrera hora, l'equip més homogeni és el que s'endurà el gall, que en aquest cas és el Campionat de Catalunya.

Per cert que, apart un partit *Barcelona-Europa* jogat diumenge passat, en el qual els *europaus* ens demostraren que poden donar molta feina al grop B. de la primera categoria, lo més sobressortint de les properes lluites és la situació del *Colegio Oficial* d'àrbitres que, de moment és el que carrega amb el mort d'arbitrar la primera tanda del Campionat.

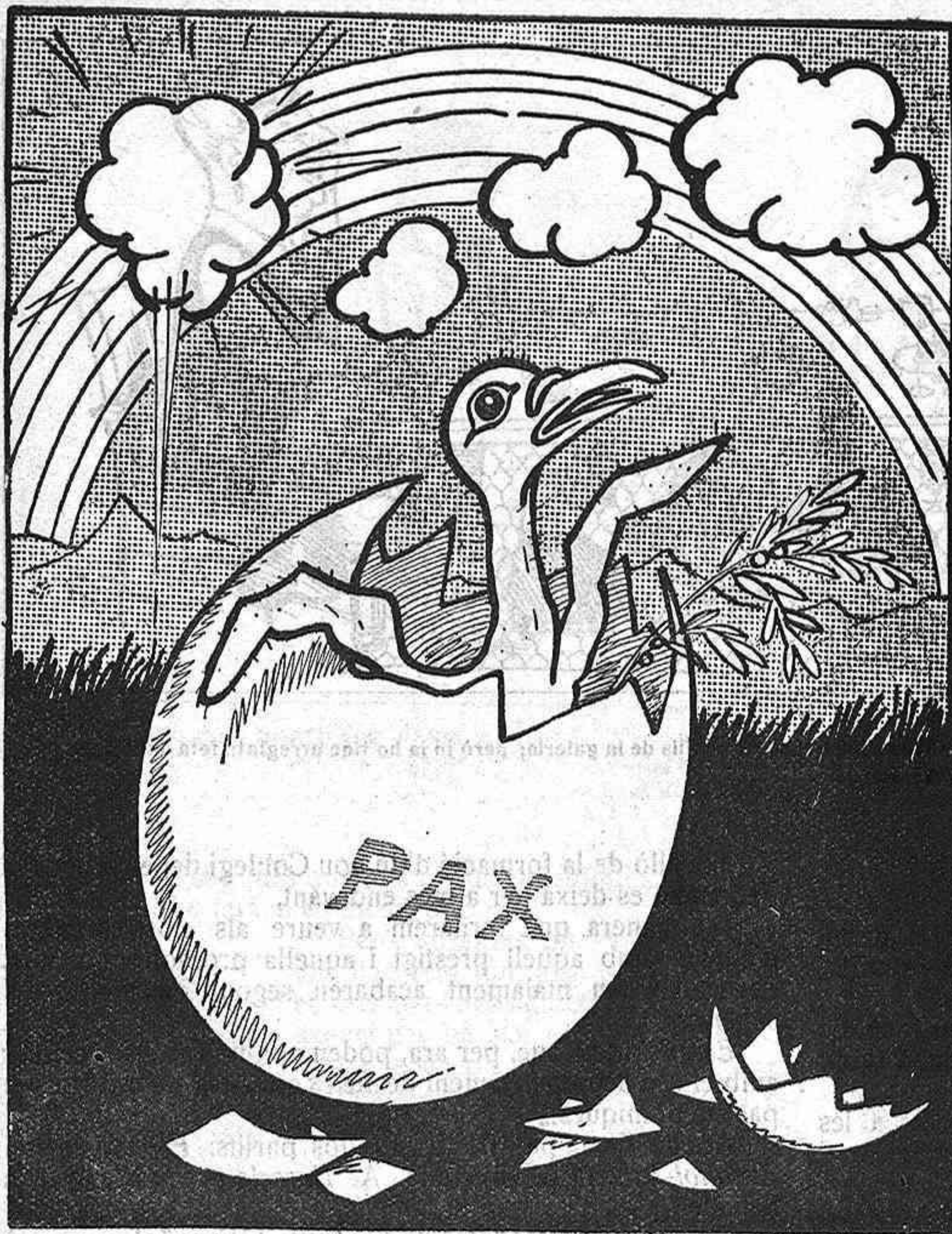
El rovelló

Ha vingut massa tard la pluja sospirada perquè en els boscos aspres germini el rovelló; el criptogam que en sa modèstia exagerada apenes mou la terra de sobre'l caparró.

Encara si l'«Istiu de sant Martí» volia, portant sa teió als boscos plorosos d'humitat, decidint a les molces, caçant óvuls, podria fer nàixe una collita del fruit tant rebuscat,

amb suc, amb all-i-oli, fregit a les graelles, demana pa i traguixos; el paladar hi gosa si anant a quatre grapes del bosc els has collit i t'ha caigut la baba davant ses meravelles descarregant d'arèstes la copa vermellosa, amb taques i ratlletes d'un blau forsa exquisid.

J. COSTA I POMÉS

EL COLOMÍ TENDRE

—Què?... Surto o no surto?...

:-: ESQUELLOTS :-:

Realment fa posar la pell de gallina veure passar els enterraments originals d'aqueixos dies.

Alguns morts, després de estar dies i dies a casa, han sigut portats al cementiri a pès de braços. L'altre tarda en passaren un pel mig de la Rambla uns voluntariosos obrers.

Se conta d'una casa on se'ls morí un dispeser. Al veure que passaven dies sense que s'hi presentessin els de les Pompes Funeràries a pesar d'ésser avisats repetidament, els inquilinos se decidíren a executar un cop d'energia. Agafaren el cadàver i embolicant-lo amb una manta, l'anaren a portar al fabricant de caixes de mort.

—Teniu, aquí us el deixem. A veure si ara us donareu pressa.

No'm negaran que el fet traspassa els límits de la tragi-comèdia.

Nostres tràgiques jornades de la passa s'han tingut de coronar amb una catàstrofe ferroviària.

Una topada de trens a l'estació de Celrà, amb una gran llista de morts i ferits *con sus nombres y apellidos*.

Sembla com si un càstic ens vingués al damunt.

No voliem ni sentir parlar de la guerra i totes les guerres sordes ens cauen al damunt.

Víctima de la passa, va morir a València a primers de la darrera setmana nostre bon amic el conegut industrial barceloní senyor Segura, fundador de les «Galeries Laietanes» (Faiang Català).

Home de grans qualitats de caràcter, i afortunat emprenedor de tota mena de negocis d'art i literatura, fou gran protector dels escriptors i dels artistes catalans, per això la seva mort ha sigut sentidíssima a Barcelona.

D. E. P.

Tots vostès deuen sapiguer que d'aquesta epidèmia que s'ha escampat per Europa ne diuen la *grippe espanyola*.

Això, per si sol, no ens fa gaire favor.

Però encara ens en fa menys un xisto, que en els pobles aliats hi afegeixen, i que resulta una sàtira contra la germanofília que fins ara han patit els nostres governants.

Es troben dos francesos, dos italians, dos aliats dels que siguin.

I comença el diàleg:

—Com estàs, noi?

—Mira, passant la passa.

—Quina passa?

—La grippe espanyola.

—I què deu venir a ésser això de la *gripia* espanyola?

—Un mal molt difícil de neutralitzar.

Normes higièniques contra la «passa».

El servei d'Estudis Sanitaris de la Mancomunitat, ha fet publicar una colla de consells higiènics per a evitar la propagació de l'epidèmia.

Diem una colla perquè són molts. Els Cent Conceyls del Conceyls de Savis, com si diguessim.

I que són de broma com els d'En Peyo, ho comprovarà el bon llegidor enterant-se'n d'alguns, com aquell que diu:

«Cierre de los cafés por las noches.»

Fixin-s'hi bé; *por las noches*.

Això vol dir que'ls microbis del dengue, són gent de mal cap que no més surt de nits.

Es clar, de dies prou feina tenen a invadir la casa dels Savis.

Els soldats que han fet quatre anys de guerra, s'han curtit en el desprèci de la vida, sense perdre per això l'humor.

Un legionari ho comptava als seus amics no fa gaire:

—Abans de la guerra—deia—si jo hagués llegit el nom meu en una esquila mortuòria, m'hauria esgarrifat de terror. Doncs bé... l'altre dia vaig topar-me amb un vell amic.

«Caram!—va dir-me—M'havien assegurat que morires al front...»

—Doncs, tant me fa si em creieu com no. En comptes d'espantar-me, em vaig posar a riure... ben segur de que encara vivia.

Una altra baixa sensible.

Ha mort, a Barcelona, el conegut escriptor català En Cosme Vidal (*Josep Aladern*).

Fill de Alcover, havia donat començ als seus estudis literaris a la ciutat de Reus, on se guanyà un nom com culte periodista i excel·lent versaire.

Se traslladà a Barcelona passant a la redacció de la vella *Renaixença* i més tard fou redactor de *La Veu* i de *El Progreso*.

Figurà en el camp dels avençats catalanistes i era també un filòleg notable.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA i, sobre tot, els nostres *Almanacs* s'honoraren molts cops publicant treballs seus, havent sigut guanyador del premi del «Certàmen del Quixot», que obrírem en les nostres columnes aleshores del Centenari.

D. E. P.

Hi han *pesadilles* ben terribles tantmateix.

¿Mai dirieu, l'altre nit, què cosa horripilant varem somniar?

Que la columna del Monument a Colón s'havia convertit en un termòmetre de metge.

Ens hi acostàrem. Marcava quaranta graus de febre.

I Colón, el propi don Cristòfol, incorporant-se, se'l guaitava astorat i exclamava:

—Deixeu-vos de *Fiestas de la raza* i porteu-me al llit, que jo també l'he agafada.

I quan una «camilla» dels Amics dels *Pobres* l'anava a cercar,.. ens despertàrem.

Passant la «passa»

Són en gran nombre els amics nostres que han sofert o estan sofrint els efectes de la *gripia*. Uns lleument, altres de gravetat, a quasi totes les amistats i bones coneixences, els ha tocat el maleit microbi.

Han estat malalts En Marius Aguilar, uns dies, En Reventós, unes hores—ell rai que va trobar tot seguit el verita-

ble sistema profilàctic—En Vilaregut, En Martí, el galan jove de «Romea», i ho estan encara En Carles Capdevila, En Morató, En Alexandre Soler, En Xenius, les artistes Emilia Baró, Helena Jordi, Carnicero i Guart, i molts i molts altres que en aquest instant no recordem.

A tots els desitgem un restabliment ben complert i fem vots per a que's trobin en disposició de menjar forces panallets el dia de Tots Sants.

En Vila Marieges les emprèn ara contra els flequers del seu districte.

Vintitres forns han sigut multats en pocs dies per no tenir les balances i els pesos prou exactes.

Molt bé xicot, molt bé.

Una manera com qualsevol altre de reivindicar-se als ulls dels electors.

Però amb això del pa no n'hi ha prou, després de la *coca* de les festes de la Mercè.

A pesar d'haver sigut proclamada a sò de tabals i de canonades a Montjuic, la famosa *Fiesta de la raza* no passà de un jorn de vagar oficial.

Ni el comerç ni el poble s'hi mostràren adherits.

De festivals res. Les anormals circumstàncies no han permès la seva celebració.

Les moixigangues s'han aplaçat indefinidament

El que continua impertèrrit, segons comunica la comissió, és la «suscripció de fondos».

I això, és la mare dels ous. Dels ou... de Colón, al menys.

ELS PRIVILEGIATS

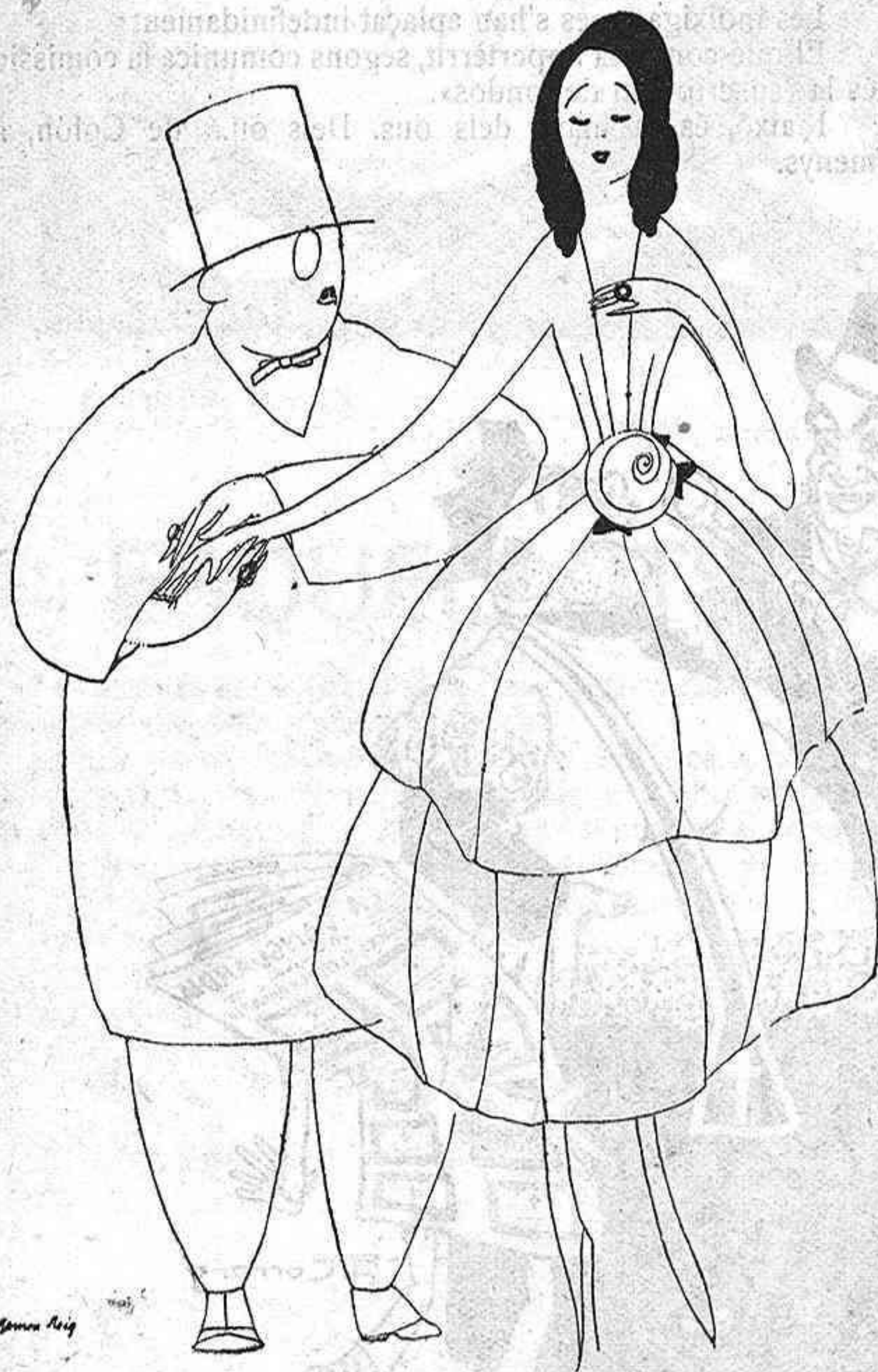
—I després diràn que no tenim un govern d'altural... Vès quan a Espanya, ens havíem guanyat tan be la vida?..

Llegeixo en la secció de *Sucesos* del meu diari:
 «Fué detenido ayer un individuo que intentó robar en el muelle un saco de algarrobas.»
 Ja estem veient com el municipal pregunta al *individuo*:
 —Per què ho féu això, home de Déu?
 I l'altre:
 —Perquè voleu que ho faci... Per les *garrofes*

ACUDITS

En una taula del café:
 —Vostès, els tartamuts, deuen passar ratos molt desagradables.
 —No no... ho cre... cregui. Ens con... consolem amb els de... defectes dels altres. El meu... de... defecte es tar... tartamudejar... ¿i el seu?..
 —Oh, jo no en tinc cap!
 —Com... com ho fa... vos... vostè per a remenar el café?
 —Amb la mà dreta, naturalment.
 —Ho... ho veu?... Doncs... doncs... tothom ho fa... amb una cullereta.

PASSANT I ADORANT

—I pel nostre passament, amb què compta?
 —Amb un oncle que té la passa.

A la sortida del teatre, dos amics comenten la interpretació d'un drama que s'acaba d'estrenar.
 —T'hi has fixat?.. A l'última escena tot el públic plorava.
 —Sí; és que sentien que el primer actor no s'hagués mort de debò.

Diàleg cullit al vol en una trinxera alemanya:
 —Tú hi creus en les lleis d'herència fisiològica?
 —Sí, que hi crec.
 —Doncs jo no. Fixa't: el meu pare va morir de resultes d'una indigestió, i jo m'estic morint de fàm.

Dos amics parlen d'un tercer ausent.
 —Què s'ha fet En Maurici..
 —Noi, porta una vida d'abstinència, de soletat i de obediència, que no sembla el mateix.
 —I doncs... que s'ha fet frare?
 —Es a la presó.

Un malalt després d'unes hores de deliri:
 —Déu meu.. On sóc?.. Que pot-ser ja sóc al cel?
 La seva dona, *consolant-lo*.
 —No, Dionís, no... Encara ets al meu costat.

Tinet: Tot depèn de l'espai que tinguem per aquell número. L'Almanac va dedicat exclusivament a les Muntanyes de Catalunya.—P. del C.: Allò del re-canvi de l'hora va arribar tard i avui resultaria extemporani.—F. R. S.: Sí; deixem-ho córrer això de la *fiesta de la raza*; val més.—Silvestre B.: Home, vostè, además de molt silvestre, és molt mal parlat.—Cint Garrigueny: Molt defectuosa i gens espontània.—J. E. Gili: Veurem, veurem.—Narcís Maragall: No li asseguro.—J. M. Prous i V.: Rebut i tantes mercès.—S. B. i S.: Hi han algunes estrofes, com la darrera, que m'han semblat molt poc fàcils.—Un de Tarrassa que no firma: Allò dels *Jocs Florals* sabadellencs, condensat i avalat amb un nom solvent, *encara!*—J. F. i R.: Rebut i *merçi*. Però al Calendari no podrà ésser.—A. Riba: Qui sap!—J. C. P.: Procurarem complaure'l; com sempre.—E. R.: L'*Almanac* va dedicat per complert a les Muntanyes Catalanes.—F. C. P., A. de V., A. V. i C., J. N. de M., A. G. T., M. A., X. B. i P. S. i M.: Havem rebut els originals que envien amb destí als *Almanacs*, i moltes mercès.

Antoni López, editor — Rambla del Mig, núm. 20
 Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
 BARCELONA

Dentro muy pocos días APARECERÁ el libro más popular de España titulado

El Año en la Mano

El Año en la Mano

es el resumen
completo de todos
los acontecimientos
del año

Almanaque - enciclopedia
de la vida práctica para

--- 1919 ---

SE VENDERÁ

COMO SIEMPRE

Ptas. 1'50 en rústica

Ptas. 2' encuadernado

NOTA.—Suplicamos a nuestros corresponsales que formulen el pedido sin pérdida de tiempo, pues las demandas serán servidas por riguroso turno.

José Zorrilla

Don Juan Tenorio

DRAMA EN VERSO

Pesetas UNA

J. M.ª Bartrina y R. Arús

El Nuevo Tenorio

LEYENDA DRAMÁTICA

Pesetas DOS

Gramàtica elemental

DE LA

llengua catalana

PER

A. Rovira i Virgili

Un tom en tela

Ptes. 3

KULTUR

Antología bárbara

de los modernos tiempos

UNA peseta

Pesetas UNA

NOVISSIMA

Ortografia catalana

PER

A. Rovira i Virgili

Un tom

Ptes. 2

Diccionari

Català - Castellà

&

Castellà - Català

PER

A. Rovira i Virgili

Un tom en tela

Ptes. 10

Paul Bourget

EL TRIBUNO

Traducción de Pedro Pellicena

Un tomo

Pesetas 3'50

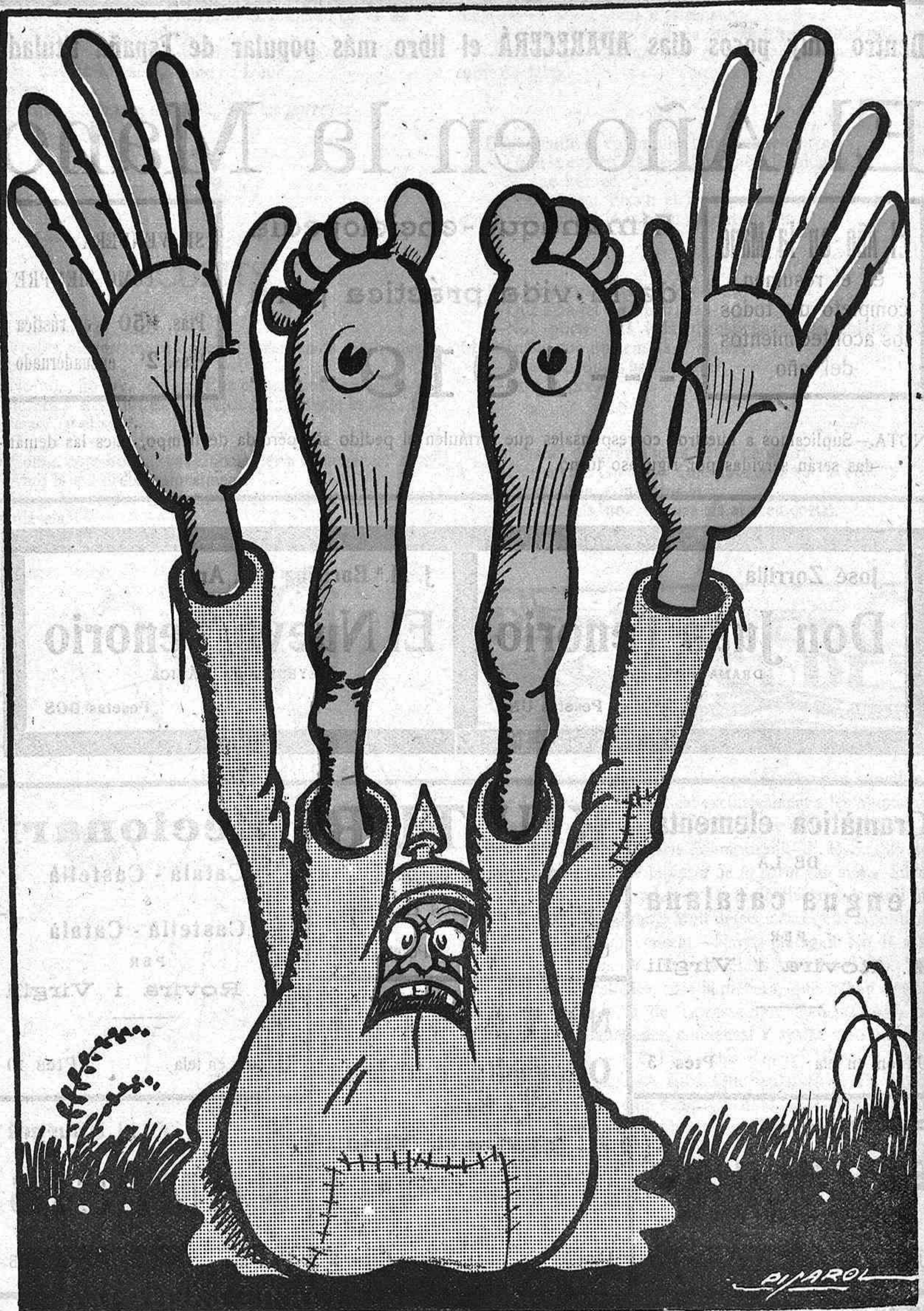
Paul Bourget

NÉMESIS

Un tomo

Pesetas 3

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuraments del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebalxes.

L'APOTEOSI FINAL

—Kamerade!...